

## NAV kritisch over ongezonde plannen van Europese Commissie

**Met de Health Check voorstellen van 20 mei voor aanpassingen van het EU-landbouwbeleid bewijst de Europese Commissie zowel de voedselzekerheid, als ontwikkelingslanden en boeren hier, een slechte dienst. Voedselzekerheid en faire boerenprijzen staan op het spel. Dat zegt de NAV in reactie op de voorstellen van Europees landbouwcommissaris Fischer Boel.**

Met het afschaffen van de interventie- en de braakregeling gooit de EU onmisbare marktreguleringsinstrumenten over boord. De voorstellen zijn geen modernisering maar het is puur een afbraakbeleid. Stabiele voedselvoorziening en faire prijzen voor basisvoedsel vereisen een daadkrachtig EU-landbouwbeleid. Het blijkt wel dat je dat niet kunt overlaten aan de vrije markt, weet de NAV.

**MARKTREGULERING NOODZAAK**  
Het liberaliseren van de markten van landbouwproducten is een van de oorzaken van de voedselcrisis in de wereld, die het minst wordt onderkend. Onder leiding van multinationals, de VS, de EU en de WTO heeft de liberalisering geleid tot teruglopende productie en hogere prijzen. Eerst was de import goedkoper dan de eigen productie. Nu de import veel duurder geworden is, blijkt de eigen productie tekort te schieten. Voorraden zijn afgebouwd en voedselzekerheid voor een redelijke prijs is in het geding. De NAV meent dat alleen marktregulering met kostendekkende opbrengstprijzen voor basisvoedsel

zorgt voor stabiliteit en voedselzekerheid voor een redelijke prijs.

### MODERNE LANDBOUW

De huidige graanprijs is voor Europese akkerbouwers broodnodig na jaren van dramatisch lage prijzen. De EU heeft het landbouwbeleid verwaarloosd en toegewerkt naar liberalisering van de landbouwmarkten. Landbouwbeleid is ooit bedacht, omdat door de eeuwen heen is gebleken dat voedselzekerheid tegen redelijke prijzen de basis is voor een stabiele samenleving. Door nu marktreguleringsinstrumenten zoals de interventie- en braakregeling af te schaffen, laat de Europese Commissie zich leiden door de waan van de dag. Ze toont geen oog te hebben voor de langere termijn waar de paraplu van marktreguleringsinstrumenten onmisbaar is voor een moderne landbouw die de voedselvoorziening garandeert. Dit soort vormen van korte-termijn-denken frustrereert de voedselzekerheid en het moreel van boeren, vindt de NAV. Tegelijkertijd is het hoogst merkwaardig dat de Europees Commissaris geen beleidslijnen uitzet om de productie van plantaardig eiwit in Europa te bevorderen. Dit terwijl Europa voor slechts 23% zelfvoorzienend is en plantaardig eiwit vanwege gezondheids- en milieuaspecten een meer prominente plaats dient te krijgen op de Europese akkers.

### MODULATIEKORTING NEE!

Naast fundamentele kritiek op de Health Check voorstellen van de Europese Commissie staat de NAV ook kritisch

tegenover een aantal concrete maatregelen. Bovenop de huidige modulatiekorting (5%) stelt de Commissie een extra korting voor van minimaal 8% in 2013. Door de toetreding van nieuwe landen kan de korting op toeslagen hoger uitvallen. De premies zijn destijds ingesteld om de te lage prijzen van producten te compenseren. Zolang de EU het streven naar prijzen richting een te laag wereldmarktprijsniveau voortzet, is modulatiekorting voor de NAV onaanvaardbaar. Overigens heeft de NAV nooit om de toeslagen gevraagd. Principieel vindt de vakbond dat het inkomen uit de markt moet komen. Akkerbouwers willen niet afhankelijk zijn van overheidstoelagen en de NAV zal zich in blijven zetten voor kostendekkende opbrengstprijzen. De nu nog gekoppelde steun voor o.a. aardappelzetmeel (60%) moet volgens de Health Check voorstellen uiterlijk in 2013 zijn omgezet naar een ontkoppelde steun. Ook hier mist de NAV de lange termijn visie gericht op adequate marktvoorziening en op kostendekkende boerenprijzen.

**De NAV hoopt dat, komend najaar, onder Frans voorzitterschap de Raad van Ministers de plannen van Fischer Boel naar de prullenbak verwijst en de marktregulering gemoderniseerd en flexibel voortzet. Flexibel wil zeggen het aanbod zo goed mogelijk afstemmen op de vraag en met een slimme voorraad-strategie de gevolgen van mee- en tegenvallende oogsten opvangen.**

NAV

## INDEX

01 NAV KRITISCH OVER  
ONGEZONDE PLANNEN VAN  
EUROPESE COMMISSIE

02 VAN DE VOORZITTER  
UITNODIGING

03 GUNSTIGE PRIJZEN  
STIMULEREND VOOR  
OPVOLGER

04 AARDAPPEL VAN GROND  
TOT MOND

EROSIECRISIS OPGELOST?

DRAAGVLAKVERBREDING

AGENDA

DIESELPRIJS

COLOFON

CONTACTPERSONEN

# van de voorzitter

## GOED WERK

Het bruist van de activiteit op het land. Een paar uurtjes met Kees mee, levert het volgende beeld: Een eg proberen zo aan te passen dat het onkruid in de bovenlaag wordt verstoord, maar de onderliggende gekiemde spinazieplanten gespaard blijven. Stukje rijden, machine bijstellen, op de knieën in de grond peuteren, kijken wat het effect is, weer een stukje rijden, nog meer bijstellen. Dan een ander perceel, even checken hoe het machinaal wieden in de uien gaat. Het ziet er netjes uit. Even langs een moeizaam perceel heen. Ondanks beregenen komt de peen slecht op. Er komt een korst, dus de beregening moet hier opnieuw naar toe. Op een ander perceel wordt nog peen gezaaid. Ook hier precies werk. Na de eerste gang de zaadbakjes, stuk voor stuk, leegmaken en het zaad wegen. Om zo uit te rekenen of je de juiste hoeveelheid zaad zaait. Nog een gewicht erbij zodat de elementen meer aandrukken. Dan naar het planten van kolen. Ook hier volle aandacht. Staan de plantjes goed, niet te diep. De centimeter erbij om de afstand tot de vorige gang geregeld te controleren. Een schrik draadje eromheen om de hazen eruit te houden.

Wat is er een vakmanschap nodig om een goed, gezond en renderend gewas te telen. En zorg, aandacht en enthousiasme om goed werk te leveren. Dat doe je niet zomaar even. Er waren die dag drie vaste en twaalf seizoensmedewerkers aan de slag. Allemaal met dezelfde volle inzet en betrokkenheid. Met als doel een mooie oogst van gezond en lekker voedsel. Wat is boerenwerk prachtig en waardevol.

*Hanny van Beek-van Geel*

## Uitnodiging

**Breekt er een nieuw tijdperk aan voor telers van consumptieaardappelen na jaren van veel te lage prijzen? Met de gigantisch gestegen kosten van diesel en kunstmest ligt de kostprijs nu rond 14 cent per kilo. De contractprijzen en de dagprijzen blijven dramatisch achter. Dat kan zo niet voort. Onze collega's in Amerika kenden hetzelfde probleem. Ze zochten en vonden de oplossing. Ze komen naar Nederland en andere Noordwest Europese landen. Hoe zij 'de koe bij de horens' hebben gevat, vertellen ze. En de NAV liet een haalbaarheids-onderzoek uitvoeren naar hoe de positie van telers in Nederland en in Europa versterkt kan worden. Het kan! De NAV nodigt alle consumptieaardappeltelers in Nederland uit voor bijeenkomsten met het thema**

EUROPESE TELERS BUNDELEN KRACHTEN

### Startsein voor goede aardappelprijzen!

IMMERS: WE WILLEN WEER GELD VERDIENEN MET ONZE AARDAPPELEN!

#### Waar en wanneer?

- Maandag 23 juni 20.00 uur, De Meeuwenhoeve, Meeuwenweg 28, 8218 NE Lelystad. Routebeschrijving zie [www.demeeuwenhoeve.nl](http://www.demeeuwenhoeve.nl).
- Dinsdag 24 juni 20.00 uur, Hotel Nobis, Nobisweg 1, 5721 VA Asten
- Donderdag 26 juni 9.30 uur ('s ochtends!!!), Restaurant Grevelingen, Parallelweg 1, 4311 NE, Bruinisse.

#### Het programma:

*De huidige situatie:* Iets te veel leidt tot catastrofale aardappelprijzen, de noodzaak om de oppositie van telers te versterken.

*Krachtenbundeling werkt:* Succesvolle krachtenbundeling Amerikaanse aardappeltelers. Met medewerking van spreker Buzz Shahan van de United Potato Growers of America (UPGA). De Amerikaanse ervaringen laten zien dat met voortreffelijke informatie, gezamenlijke inkrimping van het areaal veel betere prijzen en hogere inkomens zijn gerealiseerd. Uitstekende informatie over vraag en aanbod, dat is de kurk waarop het succes drijft. UPGA zegt: Degene met de beste informatie wint! Tot voor kort waren dat de afnemers, nu de telers!

*De aardappelprijs in Nederland en in Noordwest Europa kan beter!* De NAV brengt verslag uit van de voorlopige uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek. *Vervolgacties in Nederland en in Noordwest Europa.*

Al met al bijzonder interessante bijeenkomsten. U bent van harte welkom. Neem gerust uw partner, collega's en vrienden mee. Tot ziens op een van de bijeenkomsten. Vanaf 23 juni 2008 meer informatie op [www.unitedpotato.nl](http://www.unitedpotato.nl) en [www.unitedpotato.eu](http://www.unitedpotato.eu). Wilt u op de hoogte blijven? Meld u aan voor de nieuwsbrief op [www.unitedpotato.nl](http://www.unitedpotato.nl).

#### Ter overdenking

***Als je altijd denkt zoals je altijd dacht,  
Zul je altijd blijven doen wat je altijd deed.***

***Als je altijd doet wat je altijd deed,  
Zul je altijd krijgen wat je altijd kreeg.***

**It's time to change!**



Het bouwplan is voor dit jaar: aardappelen, suikerbieten, waspeen, zomergerst, conservenerwten, schorseneren en maïs. Dit gebied is hier ruim 100 jaar geleden ontgonnen. Onze boerderij, ongeveer 100 oud oud, ligt 35 meter boven NAP. Hier heb je nauwelijks capillair water en dat betekent dat we moeten beregenen. We hebben stuwtjes geplaatst voor waterberging om zo het water vast te houden. Voor het extra putten boren wordt door de provincie geen vergunning meer afgegeven. Vanwege gevaar voor bruinrot mag er ook niet vanuit een sloot, als er al water in staat, beregend worden! Het hele groeiseizoen is de watervoorziening onze grootste zorg. In het voorjaar is er een arbeidspiek. Anders dan op de kleigrond wordt hier in het voorjaar geploegd, dit na het bemesten met drijfmest. Daarna poten, zaaien etc. Een voordeel, zeker vergeleken met kleigrond, dat we na regen weer snel op het land kunnen.

#### AFZETCONTRACTEN

Waspeen en conservenerwten worden rechtstreeks aan de fabriek in België geleverd. Prijzen zijn vooraf bekend d.m.v. contracten. Schorseneren is een intensieve, kleinschalige teelt, die eveneens via een contract rechtstreeks aan de Belgische industrie wordt geleverd. Deze teelt omvat in Nederland zo'n 2.500 ha, hoofdzakelijk in onze streek, de Kempen. Het is er algemeen bekend dat de Belgen, wegens meer oogstzekerheid en dus zekerheid over productaanvoer voor de fabriek, graag zaken doen met Nederlandse telers. Voor de afzet van de maïs is er een afspraak met een varkensmester uit de buurt. In onderling overleg worden de prijzen vastgesteld. Aardappelen (15 ha) worden rechtstreeks af land geleverd aan een van de grote afnemers. Ze worden verwerkt tot frites via een vast contract. Tot nu toe viel er weinig te onderhandelen over de prijs. Het was vooral 'Take it or leave it'. Ik heb zelf geen opslag voor de aardappelen. Als je de afzet over meerdere jaren bekijkt, is het af land leveren voor wat betreft de contract-aardappelen tot nu toe een goede keuze geweest. Aardappelen bewaren vraagt een grote investering en daar staat naar verhouding

## Gunstige prijzen stimulerend voor opvolger

**Ib Christensen, 50 jaar, is akkerbouwer in Bergeijk, gelegen in Zuidoost Brabant op de grens met België. Vanaf de beginjaren is hij NAV-lid. Hij woont er met zijn vrouw Mieke, dochter Sanne (24) en zoon John (22) op een van de oudste ontginningsboerderijen in De Kempen. Het bedrijf op zandgrond omvat 60 ha.**

een te matige bewaarvergoeding van de afnemer tegenover. Een minpunt is ook dat er vaak in de contracten staat dat de overtonnen voor de dagprijs meegeleverd 'moeten' worden. Bewaren en leveren via de pool komt in de streek iets meer van de grond. Ik doe er nog niet aan mee, maar volg de ontwikkelingen wel.

#### TELERSGROEPEN

Het is volkomen duidelijk dat de spilfunctie van graan, waar de NAV zich vanaf de oprichting steeds hard voor maakt, zich vanzelf bewijst. De spilfunctie kwam vooral bij de onderhandelingen met de conservenindustrie, waarbij telers o.a. via telersgroepen met de industrie over de contracten praten, duidelijk naar voren. Overleg in een telersgroep is erg belangrijk. Je moet als producent op de hoogte zijn van de markt. Daarin kan een telersgroep een belangrijke rol spelen. De prijzen zijn de laatste twee jaar behoorlijk aangetrokken, tussen de 15 á 20%. Het was heel duidelijk dat indien de conservenindustrie niet mee zou gaan met de prijs er te veel afvallers zouden zijn. Graan bracht meer op en had minder risico, dus was de rekensom snel gemaakt. De prijs van de maïs die in de vorm van CCM naar een varkenshouder in de buurt wordt afgezet, staat in direct

verband met de graanprijs. De kostprijs stijgt momenteel flink, niet zozeer wat het uitgangsmateriaal betreft zoals zaaizaad, maar ook de kunstmest en dieselolie voor de machines. Op de zandgronden moeten vaak wekelijks alle percelen beregend worden om het gewas voldoende vocht te geven. Wij doen dit met dieselaggregaten. Dit is dus een zeer grote kostenpost aan het worden, in het bijzonder door de ongekend hoge stijging van de dieselolieprijzen.

#### TOEKOMST

Onze zoon John is nu elders werkzaam in het machineonderhoud, werkt af en toe mee op het bedrijf en heeft aangegeven het bedrijf voort te willen zetten. Nu de prijzen gunstiger zijn, werkt dit voor de opvolger motiverend en stimulerend. Er moet uitdaging én perspectief zijn voor de nieuwe generatie om het besluit te kunnen nemen het bedrijf over te nemen en de schouders eronder te zetten. Met de huidige prijzen is er perspectief. Ik zie nog wel mogelijkheden om uit te breiden in oppervlakte. De kwaliteit mag echter niet ten koste gaan van de kwantiteit. Een andere tak erbij is voor mij geen optie. Vanwege het bestemmingsplan zijn er geen mogelijkheden in de vorm van intensieve veehouderij.

NAV



## Aardappel fan grônd tot mûnd

De Verenigde Naties hebben 2008 uitgeroepen tot het Internationale Jaar van de Aardappel. De streek Het Bildt, in Friesland, is een van de kerngebieden van de pootaardappelteelt van Nederland. Reden genoeg voor Het Bildt de aardappel in het zonnetje te zetten. Om de consument naar de akkerbouwer te lokken is een unieke samenwerking bedacht tussen akkerbouwers en kunstenaars. Op 27 juni worden de Bildtse aardappelweken (27 juni tot 13 juli) geopend met een nationaal symposium. Vanaf 28 juni vinden in negen historische boerderijen verschillende tentoonstellingen plaats met het onderwerp: de aardappel, geschiedenis en kunst. Tijdens de

weekeinden zijn er extra activiteiten o.a. in de vorm van kookdemonstraties. Op 29 en 30 augustus staat de Openluchtvoorstelling voor Landbouwmachines, Muziek & Tekst op het programma. Op een akker bij Zwarte Haan, met de Waddenzeedijk als tribune, 'dansen' zo'n 30 trekkers en werktuigen die op het land in de aardappelteelt gebruikt worden. Bij de besturing wordt ook gebruik gemaakt van GPS.

Meer info: [www.baw2008.nl](http://www.baw2008.nl), e-mail: [info@baw2008.nl](mailto:info@baw2008.nl), tel: 0518-400081 Froukje de Jong-Krap, voorzitter Stichting De Bildtse Aardappelweken **NAV**

## Draagvlak-verbreding

Samen werken aan gerichte thema's en je niet richten op 100% gelijke doelstelling of discussie over begrippen. Dat was de conclusie van het debat op 27 mei georganiseerd door platform ABC rond het thema 'Is gezamenlijk werken aan draagvlakverbreding voor een duurzame voedselproductie en landbouw wereldwijd' ook mogelijk in Nederland? Deelnemende organisaties waren: NMV, Novib, Milieudefensie, NAV, Mensen met een Missie, Fairfood, Agriprofocus, X min Y en de Boerengroep. Te gast was Gert Engelen van de Belgische Organisatie Vredeseilanden. Dit Vlaams Overleg voor Duurzame Ontwikkeling (VODO) voert de maatschappelijke discussie rond landbouw, voedsel en landbouwbeleid en is actief in het Europese Platform voor Voedselsoevereiniteit. Engelen vertelde over zijn ervaringen. Succesvol is het om op specifieke onderwerpen coalities te smeden. Iedere deelnemer moet daarin eigen inbreng kunnen hebben. Vraag niet van elkaar om het 100% eens te zijn met ieders gedachtegoed. Voer geen discussie over begrippen, richt je op de inhoud. Als je een deeldoel kan realiseren door bundeling is dat waardevol. Zo zal de NAV samen met Milieudefensie en anderen gaan werken rond het thema: Europees eiwit. **NAV**

## Dieselprijs

De overheidsplannen tot het afschaffen van het voordeel van rode diesel vallen slecht bij de NAV. Het afschaffen van het voordeel van rode diesel leidt al snel tot een prijsverhoging van meer dan 25 eurocent per liter. Daar komt per 1 juli nog eens 3 cent bij. Voor een bedrijf dat 10.000 liter per jaar gebruikt zou dit een lastenverzwaring betekenen van bijna € 3.000 per jaar. Mede door inbreng van NAV is het afschaffen van de voordelen van rode diesel geschrapt uit Convenant Schoon en Zuinig. **NAV**

## Erosiecrisis opgelost?

De geplande nieuwe erosieverordening gebaseerd op afspraken tussen het waterschap Roer en Overmaas en de Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB) viel niet in goede aarde bij de akkerbouwers in Zuid-Limburg. Akkerbouwers van de projectgroep Zuid-Limburg verzetten zich met goede argumenten tegen de plannen. Zij hadden het gevoel dat er over hun hoofden heen een bestuurlijk akkoord was gesloten met maatregelen waar de akkerbouwpraktijk moeilijk mee kon werken. Zo zou wintergraan ingezaaid vóór 1 december geen erosiebevorderend gewas zijn, terwijl wintertarwe op 2 december opeens wél als erosiebevorderend gewas gekwalificeerd zou zijn. Erger nog, zomergranen bleken in de definitie als erosiebevorderend aangemerkt te worden. De NAV vond de gang van zaken niet juist en heeft in de Commissie Teeltaangelegenheden van het Productschap Akkerbouw de voorgenomen wijziging van de Erosieverordening ter discussie gesteld. Dit heeft geleid tot gesprekken tussen LLTB, provincie en waterschap en de Projectgroep Zuid-Limburg waarin uiteindelijk overeenstemming is

bereikt. De tekst van de verordening zal worden aangepast aan wensen van de akkerbouwers in Zuid-Limburg. De NAV vindt het belangrijk dat akkerbouwers worden geraadpleegd voordat er ingrijpende besluiten genomen worden door het Productschap Akkerbouw. **NAV**

## Agenda

- 23 juni 20.00 uur, thema Europese aardappelteelt bundelen krachten, De Meeuwenhoeve, Meeuwenweg 28, 8218 NE Lelystad. Routebeschrijving zie [www.demeeuwenhoeve.nl](http://www.demeeuwenhoeve.nl);
- 24 juni 20.00 uur, thema Europese aardappelteelt bundelen krachten, Hotel Nobis, Nobisweg 1, 5721 VA Asten;
- 26 juni 9.30 uur ('s ochtends!!!), thema Europese aardappelteelt bundelen krachten, Restaurant Grevelingen, Parallelweg 1, 4311 NE, Bruinisse;
- 3 juli 16.00 uur, Algemene Leden Vergadering NAV, De Schakel, Nijkerk;
- 3 juli 16.30 uur vergadering NAV-bestuur (toegankelijk voor leden na aanmelding), De Schakel, Nijkerk.

## COLOFON

"Genoeg is Beter" is het ledenblad van de Nederlandse Akkerbouw Vakbond

**Nederlandse Akkerbouw Vakbond**  
Groeneweg 62  
4759 BB Noordhoek

tel : 0168 - 329 130  
fax : 0168 - 328 735  
e-mail : [info@nav.nl](mailto:info@nav.nl)  
website : [www.nav.nl](http://www.nav.nl)

## CONTACTPERSONEN

**Voorzitter**  
Hanny van Beek - van Geel  
0168 - 323593

**Regio Noord**  
Teun de Jong  
0518 - 400 081

**Regio Noordoost**  
Jos Steenhuis  
0591 - 349 468

**Regio Flevoland**  
Keimpe van der Heide  
0320 - 213 611

**Regio Noord-Holland**  
Joop de Heer  
0224 - 541277

**Regio Zuidwest**  
Kees Maris  
0111 - 450 511

**Regio Zuid**  
Kees van Dijk  
0167 - 502 211

ederlandse  
kkerbouw  
akbond  
**NAV**